

12. Niemets L. Migration Challenges of the 21st Century: The Experience of Ukraine / L. Niemets, N. Husieva, O. Suptelo, K. Sehida, P. Kobylin, L. Kliuchko // Vision 2020: Sustainable Economic Development and Application of Innovation Management from Regional expansion to Global Growth // The International Business Information Management Conference (32nd IBIMA) (Seville, Spain 15-16 November, 2018) / Editor Khalid S. Soliman. – P. 328-337.

Х.О. Маляренко

*Херсонський державний університет,
Malyarenkok1997@gmail.com*

ПЕРЕДУМОВИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ І ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЙ ПРИЧОРНОМОРСЬКИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Сучасним питанням організації території для причорноморських регіонів виступає раціональне господарське використання берегових зон, які також називають прибережними смугами [3]. Берегові зони унікальний територіально-аквальний ресурс, що має високу аттрактивність для розміщення різних видів господарської діяльності. Значною цінністю прибережних угідь є те що вони є основою для відтворення певних видів риб, а також ряд комплексів які мають міжнародне значення для перебування водоплавних птахів. Ці цінні природні, комплекси складають більше 100 тис.га.

Причорноморський регіон України виокремлений за видами переважного використання території [1]. Можна взяти за приклад зони урбанізації – території з інтенсивною, переважно промисловою міською житловою та громадською забудовою, в межах якої виділені: підзона з критичним рівнем виробничо-містобудівного освоєння (Одеська агломерація, Миколаїв, Херсон, Запоріжжя). Природно-господарське використання регіону, відображається в існуванні типів господарського освоєння берегової лінії та в формуванні господарських об'єктів функціональних зон як на суходолі, так і на прибережній акваторії. Найбільш чітко можна побачити таке планування в межах Одеської області.

Територіальна диференціація господарської діяльності зумовлена зміною інтенсивності господарського використання в регіоні за такими напрямками:

- умовно перпендикулярному лінії берега;
- в горизонтальному напрямку вздовж узбережжя моря.

Основними факторами які визначають природно-господарське планування регіонів, є причорноморське положення та кліматичні (зокрема агрокліматичні) умови на території [5].

Взагалі причорноморські регіони України володіють значним природно-ресурсним потенціалом (ПРП). Майже 3,7 %, відсотками загальнодержавного ПРП володіє Одеська область складає, Херсонської – 2,9 %, Миколаївської – 2,6 % (Таблиця 1).

Таблиця 1

Потенціал ресурсів північного Причорномор'я [4]

Області	Частка від загальнодержавного природноресурсного потенціалу (%)						
	мінеральних	водних	земельних	лісових	Фауністичних	природних рекреаційних	сумарний
Одеська	0,9	4,1	26,6	0,6	0,2	5,0	37,1
Миколаївська	0,7	6,8	19,5	0,2	0,3	1,9	26,2
Херсонська	0,5	6,7	19,6	0,3	0,3	1,9	29,3

Звичайно, одними з найголовніших для розвитку причорноморського регіону є природно-рекреаційні ресурси. Регіоном з найбільшою їх часткою є Одеська – 13,5%. Природні курортно-рекреаційні ресурси причорноморського узбережжя визначаються наявністю комплексу лікувальних і оздоровчих чинників: тривалого теплого періоду року, сприятливих умов погоди для масових видів рекреаційної діяльності, лікувальних властивостей клімату, піщаних пляжів, лікувальних грязей і мінеральних джерел.

Найбільші зміни природного середовища у берегових зонах України спричиняє стік річок, портова діяльність та муніципальне господарство. Високі навантаження за цим показником дають також промисловість і сільське господарство (зрошуване землеробство). Головні забруднення різних видів пов'язані із стоком великих річок, морськими портами і промисловими вузлами, розміщеними у берегових зонах [3].

Не зважаючи на високу концентрацію біосферних заповідників, національних та регіональних ландшафтних парків, різноманітних заказників, розміщених у берегових зонах України, частка територій і об'єктів природно-заповідного фонду не перевищує пересічного рівня в країні. Вона максимальна у Херсонському регіоні (7,9%) за рахунок Дніпра і площ Чорноморського заповідника.

Причорноморське положення має вплив в першу чергу, на формування своєрідного типу територіальної організації господарства. Так в межах регіонів головні – портово-промислові центри, а також рекреаційні центри та найбільші міста, розміщені вздовж узбережжя моря та по нижній течії річок Дунаю, Південного Бугу, Дніпра. Така організація території є результатом прояву загального розвитку регіону з потужними портово-промисловими функціями безпосередньо уздовж узбережжя, або у наближенні до контактного фронту суші і моря.

Найбільш складну функціонально-територіальну організацію має приморська смуга, де представлена найбільша кількість господарських функцій і де спостерігається найбільша їх конкуренція. Основними принципами функціонального зонування території регіону є:

– принцип функціональної організації простору по відношенню до берегової лінії;

– принцип комплексного врахування природно-географічних особливостей;

– принцип визначення функцій та їх раціональних поєднань для конкретних ділянок території [3].

Також для суходолу можна виділити такі основні функціональні райони: промислово-транспортні, транспортно-промислові, аграрні, аграрно-промислові, рекреаційно-аграрні, природоохоронні. Для акваторії функціональні райони можуть бути визначені на основі поєднання декількох основних функцій: транспортно-рекреаційні, природоохоронні, рекреаційні [2].

Отже, основним засобом розвитку причорноморського регіону справедливо вважається проведення функціонального зонування території з врахуванням закономірностей природно-господарського використання [1, 5]. Зниження конфліктності господарських функцій може забезпечуватися такими шляхами: створенням буферних зон на різних рівнях організації території; пошук можливостей спільного розвитку взаємовигідного доповнених функцій, визначення пріоритетів розвитку господарських функцій в залежності від специфіки району.

Література:

1. Генеральна схема планування території України. Пояснювальна записка: в 2 т. / Державний комітет будівництва, архітектури та житлової політики України, Державний інститут проектування міст ДІПРОМІСТО. – К.: 2000.
2. Гукалова І.В. Вступ до фаху: географія і суспільство. Навч. посіб. / І.В. Гукалова, Д.С. Мальчикова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 268 с.
3. Карамушка В. Просторове планування розвитку прибережної смуги морів України [Текст]: наук. вид. / В. Карамушка; УкрНЦЕМ; підг. в рамках проекту The PlanCoast (2006 – 2008) INTERREG III B CADSES Project (Adriatic Sea – Baltic Sea – Black Sea). – Одеса: Типографія «Принт Бистро», 2009. – 55 с.
4. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України / В.П. Руденко. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2010. – 552 с.
5. Топчієв О.Г. Планування територій: Навч. посібник. / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова. – Херсон: Грінь Д.С., 2014. – 268 с.

Ж.М. Матвійшина,

А.С. Кушнір,

С.П. Дорошкевич

Інституту географії НАН України,

kushnir.paleo@paleo.com

СУЧАСНІ І ДАВНІ ЛАНДШАФТИ РАННЬОСЛОВ'ЯНСЬКОГО ГОРОДИЩА (VIII СТ. Н.Е.) ПОБЛИЗУ СМТ ОПІШНЕ

В липні 2018р. за запрошенням археолога, канд. історичних наук Пуголюк Ю.О. (Інститут керамології НАН України), авторами був досліджений ґрунт під валом роменської культури (VIII ст. н.е.) і фоновий